

מאמר:

Chang Zhu

"Organizational culture and technology-enhanced innovation in higher education"

Journal: Technology, Pedagogy and Education

Year: 2015

Pages: 65-79.

תקציר

מאמרו של Zhu (2015) דן בקשר שבין תרבות ארגונית לבין חדשנות מועצמת טכנולוגית בהשכלה הגבוהה. הסוגיה הנידונה במאמר זה הינה הטמעה מוצלחת של שינויים טכנולוגיים במוסדות ההשכלה הגבוהה, וזאת לאור מגמות של התפתחות טכנולוגית בלמידה בהשכלה הגבוהה כגון למידה מקוונת (e-learning) ולמידה שיתופית דרך שימוש במחשב. אולם, בחלק מהאקדמיות הפוטנציאל הטכנולוגי לא ממומש במלואו, לעתים אף אין הכרה בחשיבות הטכנולוגיה לחינוך ופעמים רבות יש אתגרים רבים בהטמעת הטכנולוגיה במערכות הקיימות. אחד הגורמים שמחקרים מצביעים עליו כבעל חשיבות בקידום או בעיכוב הטמעת תהליכים חדשניים טכנולוגית בחינוך, הינו התרבות הארגונית באקדמיה. לכן, במחקר זה מבקשים לבדוק את רכיבי התרבות הארגונית שיכולים לקדם את ההטמעה של החדשנות הטכנולוגית ולשפר את תפיסתה בעיני אנשי החינוך באקדמיה. לפיכך עולה שאלת המחקר, האם יש קשר בין תרבות ארגונית שרווחת באקדמיה לבין תפיסות של מורים ותגובותיהם בנוגע להטמעת חדשות טכנולוגית באוניברסיטאות בסין, והאם יש קשר בין תרבות ארגונית לבין הטמעה מוצלחת של החדשנות הטכנולוגית באקדמיות. שיטת המחקר כללה העברת סקר בקרב 684 מורים ב-6 אוניברסיטאות ציבוריות מרחבי סין. הסקר היה בנוי משני חלקים. בחלק הראשון הסקר בחן שבעה ממדים רווחים של תרבות ארגונית והם כדלקמן: מוכוונות לעבר מטה, קבלת החלטות שיתופית, מוכוונות לקראת חדשנות, מנהיגות מובנית, מנהיגות תומכת, חזון משותף ומערכות יחסים רשמיות. החלק השני הסקר בחן את תפיסות ותגובות המורים לגבי חדשנות טכנולוגית, והאם לדעתם חל יישום מוצלח של הטכנולוגיה החדשנית באקדמיה. החדשנות הטכנולוגית באקדמיה אליה התייחס הסקר הייתה חדשנות משני סוגים פופולריים יחסית בחינוך - למידה דיגיטלית ולמידה שיתופית נתמכת מחשב. תוצאות המחקר הראו כי שבעת רכיבי התרבות הארגונית שנבחנו אכן מתואמים עם תפיסות ותגובות חיוביות של מורים בהקשר של חדשנות טכנולוגית באקדמיה וכן מתואמים עם הטמעה מוצלחת של חדשנות טכנולוגית באקדמיה. מכאן עולה המסקנה, כי רכיבי התרבות הארגונית מהווים גורם חשוב שמשפיע על התפיסות של מורים לגבי הצורך בחדשנות ולגבי היעילות שמביאה עמה החדשנות. כמו כן התרבות הארגונית משפיעה גם על מידת היישום המוצלח של חדשנות טכנולוגית בהוראה וכן על התגובות של המורים כלפי החדשנות הטכנולוגית.

סיכום ענייני של המאמר

שאלת המחקר

מאמרו של Zhu (2015) מבקש לענות על שלוש שאלות מחקר:

1. מהם מאפייני התרבות הארגונית באוניברסיטאות הסיניות?

2. מהם תפיסות המורים, תגובות המורים ומידת היישום המוצלח לגבי חדשנות טכנולוגית באקדמיה?
3. מהו הקשר בין רכיבי התרבות הארגונית באוניברסיטאות הסיניות לבין תפיסות המורים, תגובות המורים ומידת היישום המוצלח לגבי חדשנות טכנולוגית באקדמיה?

רקע תיאורטי קצר

בעשורים האחרונים, מוסדות ההשכלה הגבוהה חווים שינויים מהירים בכל מיני תחומים – חברתיים, כלכליים וגם טכנולוגיים. גם האקדמיה בסין הייתה חשופה לשינויים אלו. השלטונות בסין מעודדים את החדשנות הטכנולוגית באקדמיות, שכן היא מאפשרת לאוניברסיטאות להיות בחוד החנית של ההתקדמות בעולם ומעניקה להן יתרון תחרותי באיתור הכישרונות. החדשנות כוללת רעיונות, שיטות או אסטרטגיות חדשים עבור הארגון ועובדיו. למעשה, בשנים האחרונות הולך וגובר הלחץ על האוניברסיטאות הסיניות לאמץ גישה של חדשנות טכנולוגית בפרקטיקות המוסדיות על מנת לעמוד בסטנדרטים המודרניים של סטודנטים ושל החברה מסביבן וליצור סביבת למידה טכנולוגית הכוללת את השימוש בטכנולוגיה לשם קידום רכישת כישורים/ידע בסיוע של מורים וכלים טכנולוגיים תומכי למידה. דרך החדשנות הטכנולוגית יכולות האקדמיות להקנות לתלמידיהן כישורים ומיומנויות חדשים ההולמים את החברה המודרנית ומהווים דרישת סף במקומות עבודה רבים עבור הדור הצעיר, כגון יכולת לעבוד בצוות, פתרון בעיות ושימוש בטכנולוגיות חדשות.

זאת ועוד, ההתקדמות בתחום טכנולוגיית המידע והתקשורת (ICT) מאפשרת לגבש חידושים בקונספטים חינוכיים שונים – מהוראה ועד ללמידה. לדוגמה, ה-ICT מאפשרת ליצור חומרי למידה דיגיטליים, מאפשרת להוסיף אלמנטים של למידה מרחוק בין אם סינכרונית ובין אם א-סינכרונית (שאינה תלויה במקום ובזמן), וכן היא מאפשרת ליצור קהילות למידה דיגיטליות שמגבירות את שיתוף הפעולה בין התלמידים. חידושי ה-ICT בחינוך אף מהווים גם אפשרות לאוניברסיטאות להרחיב את קהל היעד שלהן וליצור תוכניות הוראה אשר פונות לקהלים חדשים עבורן (אנשים שגרים בחו"ל, אנשים שעובדים במהלך היום וכו'). ברור, כי האוניברסיטאות יכולות להרוויח תועלות רבות מאימוץ פרקטיקות חדשניות טכנולוגיות. חדשנויות טכנולוגיות רווחות בחינוך הן סביבת למידה וירטואלית, הדרכה ממוקדת לומד, למידה בשיתוף פעולה, למידה מקוונת ולמידה שיתופית מבוססת מחשב. מבין אלו, באוניברסיטאות בסין ישנן שתי מגמות רווחות של חדשנות טכנולוגית – למידה מקוונת ולמידה שיתופית נתמכת מחשב. לכן, המחקר יתמקד בהן ובדרך שבה אנשי הצוות באקדמיה תופסים אותן.

באופן כללי, החדשנות מוגדרת כיצירת רעיונות חדשים ושימושיים ויישומם. החדשנות יכולה להתבטא בשיטות, טכניקות או פרקטיקות חדשות, או מוצרים/שירותים חדשים. אולם, לא תמיד החדשנות נתפסת בהכרח כמועילה/שימושית על ידי כל הצדדים המעורבים בהטמעתה. לכן חשוב לעמוד על העמדות ועל תפיסת החשיבות והצורך של החדשנות בארגון בו מקווים להטמיע אותה. ההבנה כי יש צורך בהטמעת החדשנות עוד לפני שבכלל פועלים לשם כך, חשוב מאד להטמעה מוצלחת שלה. חשיבות נתפסת ושימושיות נתפסת חשובות אף יותר בהקשר של חדשנות טכנולוגית שדורשת לא מעט שינויים מבניים, למידה וסבלנות לצורך הטמעתה.

בנוסף, מודל תיאורטי המתייחס לסוגיה הוא "מודל קבלת הטכנולוגיה" לפיו תפיסה של שימושיות הטכנולוגיה החדשה מהווה גורם מנבא לשימוש בפועל בה. מודל זה ניתן להקיש כי שינוי בפרקטיקות החינוכיות כך שהן יכללו חדשנות טכנולוגית למעשה תלוי בתפיסות המורים לגבי הוראה, למידה ושימושיות הטכנולוגיה. כמו כן, התגובתיות מצד המורים לחדשות טכנולוגיות אף היא מהווה גורם משמעותי שיכול להצביע על הנטייה לאמץ את הטכנולוגיה. תגובות אפשריות